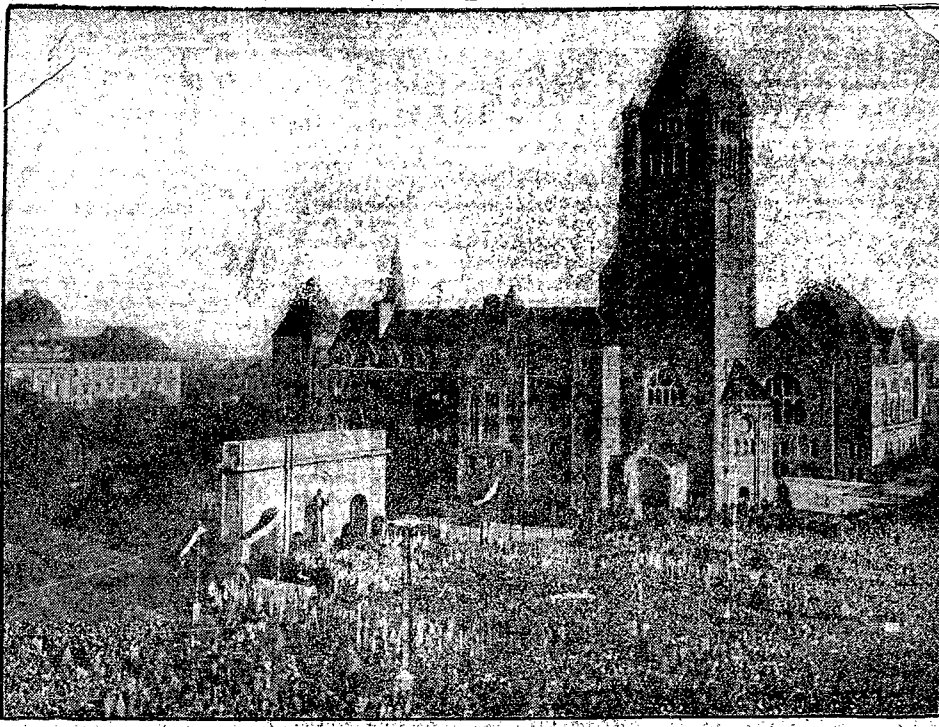

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI

Odsłonięcie i poświęcenie pomnika Najśw. Serca Jezusowego odbyło się w Poznaniu w uroczystość Chrystusa Króla, dnia 30 października b. r., przy udziale 100 tysięcy osób. Pomnik został wzniesiony ze składek całego narodu, jako wyraz wdzięczności za odzyskaną niepodległość. Przed 18-tu laty sterczał w tym miejscu dymiący komin Bismarcka, największego łepcioła wiary katolickiej i narodu polskiego. Poświęcenia pomnika dokonał J. E. ks. Kardynał Prymas Hiłnd w otoczeniu kilkunastu księży Biskupów, licznego duchowieństwa, władz państwowych, samorządowych, wojskowych i wszystkich organizacji społecznych. Liczne przedstawicielstwo na plac Zamkowy w Poznaniu, w czasie odsłonięcia pomnika.

Przeludnienie w mieszkaniach w Polsce.

Główny Urząd Statystyczny ogłosił ciekawą pracę p. Ludwika Landaua, dotyczącą stosunków mieszkaniowych w Polsce na tle porównań międzynarodowych. Praca ta opiera się wprawdzie na cyfrach pierwszego, powszechnego spisu ludności, dane te jednak nie przestały być aktualne gdyż — jak zaznacza — we wstępie dyrektor Głównego Urzędu Statystycznego, p. Edward Sturm de Sztrém — stosunki mieszkaniowe uległy stosunkowo niewielkim zmianom, a wyniki obecnie przeprowadzonego spisu, tembardziej zaś ich analiza, będą się mogły ukazać dopiero za kilka lat.

Jeżeli chodzi o stosunki mieszkaniowe na wsi, to mieszkań jednoizbowych jest przeciętnie w państwie 59,3 procent, dwuizbowych 29,3 proc., łącznie więc stanowią one 88,6 proc. Mieszkania te są w Polsce typem bezwzględnie dominującym. Jedyną dzielnicą, w jaskrawy sposób odbijającą się od reszty państwa, są województwa zachodnie. Mieszkań jednoizbowych jest tu zaledwie 16—17 proc. łącznie zaś z dwuizbowymi wynoszą 50 do 60 proc.; resztę zaś stanowią mieszkania większe. W ten sposób w najmniejszej ilości występują mieszkania jednoizbowe w województwach zachodnich.

W województwach centralnych mieszkania jednoizbowe stanowią większość, przekraczając w województwach lubelskim i kieleckim 2/3 ogólnej liczby, a w pow. Biłgoraj dochodzą do 90 proc. W województwach wschodnich mieszkania jednoizbowe jest typem bezwzględnie panującym. Mieszkania te stanowią od 72 do 82 proc. ogółu mieszkań, a w niektórych wypadkach dochodzą do 91 pr. Zastępuje na uwagę, że na mieszkania jednoizbowe przypada przeciętnie na

wsi 5 osób, na dwuizbowe — 5,8 osób, na trzyizbowe — 6,2 osób, na czteroizbowe i większe — 6,9 osób. W mieszkaniach liczących ponad dwie izby mieszka przeciętnie 13,6 proc. ludności, większość ludności na wsi mieszka w mieszkaniach jednoizbowych.

Pełnej wartości nabiera obraz stosunków mieszkaniowych w Polsce dopiero na tle porównań międzynarodowych. Wprost idealne warunki mieszkaniowe posiada Anglia. Mieszkań jednoizbowych jest tam zaledwie ułamek procentu, wogóle mieszkania liczące nie więcej niż trzy izby stanowią tylko piątą część całej liczby mieszkań, najczęściej spotykane są mieszkania cztero i pięcioizbowe, a poważną część — przeszło 30 proc. stanowią nawet większe mieszkania. Zbliżone są warunki w niektórych częściach Niemiec, jak w Westfalii i w Nadrenji, już gorzej przedstawiają się stosunki w Saksonii, gdzie jednak mieszkania jednoizbowe są jeszcze rzadkie, dwa i trzyizbowe stanowią jeszcze większość, większe od nich dochodzą już tylko do 45 proc. Gorzej znacznie jest w Prusach Wschodnich i na Śląsku. Mieszkania jednoizbowe zdarzają się dość często, typowe zaś są dwu i trzyizbowe, większych mieszkań jest zaledwie 20—30 proc. Zbliżone do tych stosunków są w Polsce województwa zachodnie, natomiast warunki mieszkaniowe w pozostałej Polsce są na tle porównań międzynarodowych czemś zupełnie niesłychanym. 64 procent mieszkań jednoizbowych i zupełnie niemal brak nietylko czteroizbowych i większych mieszkań, ale i trzyizbowych odbijają się jaskrawo od stosunków zachodnio-europejskich i świadczą o dużej nędzy mieszkaniowej, panującej na wsi. Również współżycie kilku gospodarstw

w jednym mieszkaniu jest w Polsce, zwłaszcza poza województwem zachodnim: znacznie częstsze niż w mieszkaniach tej samej wielkości na zachodzie. W Polsce w mieszkaniach jednoizbowych mieszka przeciętnie 5 osób, podczas gdy w Anglii i w Niemczech na mieszkania 4 i 5-cio izbowe przypada przeciętnie po 4-5 osób. Nieco lepiej przedstawiają się stosunki w miastach. Przepiętnie w małych miastach (poniżej 20 tys. mieszkańców) 63,4 proc. ludności mieszka w małych, jedno i dwuizbowych mieszkaniach, z czego 29,8 w jednoizbowych, na mieszkania średnie (3 i 4 izbowe) przypada 27,5 ludności, na duże (ponad cztery izby) — 9,1 proc. W miastach ponad 20 tys. nieco większa część ludności mieszka w średnich i dużych mieszkaniach: 11,3 proc. w dużych, 30,6 proc. w średnich, a 58,1 proc. w małych. Odsetek jednak mieszkających w jednej izbie nie jest w tych miastach mniejszy (29,9 proc.); co jest wynikiem wyższego udziału ludności robotniczej w ogólnej liczbie ludności tych miast. Z wielkich miast najgorsze warunki mieszkaniowe posiada Łódź, która wykazuje w małych mieszkaniach 73,8 proc. z tego 52 proc. przypada na mieszkania je-

dnoizbowe. Warszawa, Kraków i Łódź posiadają już tylko 20—30 proc. ludności w mieszkaniach jednoizbowych, ciagle jednak jeszcze większość 50—60 proc. w małych, jedno lub dwuizbowych. Naogół województwa centralne posiadają warunki mieszkaniowe w miastach gorsze niż pozostałe dzielnice. Znacznie lepiej niż w woj. centralnych przedstawiają się warunki mieszkaniowe miast woj. południowych, poza wschodnią ich częścią (stańsławowskie, tarnopolskie). Woj. zachodnie, podobnie, jak na wsi, posiadają w miastach warunki mieszkaniowe znacznie pomyślniejsze od reszty Polski. W małych miastach przypada tam przeciętnie 3,0 — 3,1 izb na mieszkanie, większe zaś miasta mają przeważnie wyraźną przewagę średnich i dużych mieszkań. Wielkość mieszkań w miastach woj. zachodnich jest zbliżona do tej, jaka istnieje na wschodzie Niemiec. Znacznie lepsze warunki istnieją w środkowych i zachodnich Niemczech. W Stuttgarcie np. zaledwie 20 proc. mieszkań ma mniej, niż 4 izby. Miasta szwajcarskie (Bazylea, Bern) mają mieszkania duże. Typowe są dla tych miast mieszkania 3 i 4 izbowe, odsetek jedno i dwuizbowych wynosił tylko 5 proc. Jeszcze większe rozmiary mieszkań mają miasta angielskie, zwłaszcza mniejsze. Na mieszkanie przypada tu przeciętnie 5,2 izby, przeszło połowa mieszkań ma 4 — 5 izb, trzecia część nawet więcej, a zaledwie 14 proc. jest małych.

Gęstość zaludnienia mieszkań jest najlepszą miarą warunków mieszkaniowych, nadających się do porównań międzynarodowych. W Anglii i w Niemczech wypadają 3 osoby na izbę, w większym zgęszczeniu mieszka najwyżej 2 — 3 proc. ludności około połowy ludności zaś mieszka w mieszkaniach w których na izbę przypada przeciętnie nie więcej, niż 1 osoba. W zachodniej Polsce przeludnienie w dużej mierze przekraczało granicę 3 osób na izbę, a w dobrych warunkach — do 1 osoby na izbę — mieszkało zaledwie 25, wzgl. 29 proc. ludności.

Prawdziwy obraz głębsi mieszkaniowej dają dopiero warunki mieszkaniowe w miastach reszty Polski. Przeludnienie przekracza nawet 4 osoby na izbę, 25 proc. ludności mniejszych miast, a 19 proc. większych mieszka w tem zgęszczeniu, jak i w miastach zachodnio - europejskich stanowi ułamek procentu. Ludność mieszkająca w dobrych warunkach — to drobna część ogółu: mieszkała z niewielej niż jedną osobą na izbę mieszczą zaledwie 8 proc. ludności małych miast, a 12 proc. większych.

Praca p. Landaua stanowi bardzo interesujący przyczynek do zagadnienia mieszkaniowego w Polsce i powinna służyć jako punkt wyjścia przy badaniu całego szeregu spraw w tej dziedzinie. R...

TABELA

Ciągnięcia loterii na str. 7-sej.

Stanowisko rządu polskiego w sprawie skrócenia czasu pracy.

Warszawa. — 1) Konwencja o czasie pracy w kopalniach węgla.
Dowiadujemy się, że rząd polski zgłosił do Sejmu wniosek w sprawie ratyfikowania międzynarodowej konwencji o czasie pracy w kopalniach węgla, przyjętej na XV-ej Międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie w czerwcu 1931 r. z zastrzeżeniem jednak, że jednocześnie będą ratyfikowały tę konwencję i wprowadzą ją w życie wszystkie państwa, wymienione w specjalnej klauzuli konwencji, t. j. oprócz Polski—

Anglia, Francja, Belgia, Czechosłowacja, Niemcy i Holandia. Państwa te wyraziły już zasadniczo zgodę na ratyfikację i również zastrzegły jednoczesne ratyfikowanie przez wszystkie siedem rządów. Konwencja ta ustala czas pracy w kopalniach węgla na 7 godzin 45 minut; wprowadzenie jej w życie skróciłoby zatem czas pracy w naszych kopalniach o 15 minut.
2) Skrócenie czasu pracy w przemysle.
Jak min. Hubicki oświadczył dyrekto-

PIJ CIE ZNAKOMITE PIWA OKOCIMSKIE

